

Dosarul nr. 3ra-1133/23
2-23161116-01-3ra-19112023

Prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul central (N.Bobu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud: S.Procopciuc, N.Chircu, E.Grumeza)

ÎNCHEIERE

19 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Mariana Pitic
Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului depus de Partidul Politic „Șansă”,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă
de Partidul Politic „Șansă” împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției
Electorale Dondușeni nr. 13, terț Comisia Electorală Centrală privind anularea actului
administrativ, obligarea emiterii actului administrativ,
împotriva deciziei din 18 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a
casat integral hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul central din 15 noiembrie 2023 și s-
a emis o nouă decizie prin care contestația depusă de Partidul Politic „Șansă” s-a
declarat inadmisibilă,

c o n s t a t ă :

La 13 noiembrie 2023, președintele Partidului Politic „Șansă” Alexei Lungu a
sesizat Judecătoria Edineț cu acțiunea în contencios administrativ împotriva
Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Dondușeni nr. 13 prin care
a solicitat: admiterea contestației; anularea hotărârii CECER Dondușeni nr. 13, nr. 17
din 08.11.2023; obligarea CECER Dondușeni nr. 13 să examineze contestația, în
fond, și să infirme rezultate alegerilor generale locale în circumscripția electorală
Dondușeni nr. 13; obligarea Dondușeni nr. 13 să solicite Comisiei Electorale Centrale
aplicarea prevederilor art.176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule
în această circumscripție electorală.

În motivarea cererii s-a indicat, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.
1108 din 4 iulie 2023 a fost stabilită data alegerilor locale generale pentru data de 5
noiembrie 2023.

La data de 9 august 2023 prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1165 a
fost aprobată lista partidelor politice, înregistrate la ASP care au dreptul să participe
în alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023. Partidul politic „Șansă” este inclus
în listă la poziția nr. 52.

La data de 6 octombrie 2023 prin hotărârea CEC nr. 1411 a fost confirmată
persoana responsabilă de finanțe (trezorier) din partea partidului politic „Șansă”

pentru perioada campaniei electorale a alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023. Partidul politic „Șansă” în calitate de concurent electoral și-a înregistrat candidați la funcția de primari de localități și candidați la funcția de consilier locali/raionali/municipali practic în toate circumscripțiile electorale. Astfel, pe toată țara au fost înregistrați 9236 candidați la funcția de consilieri locali/raionali și 659 de candidați la funcția primari. În circumscripția electorală raională Dondușeni nr. 13 din partea PP „Șansă” au fost înregistrați 268 candidați la funcția de consilieri și 21 candidați la funcția de primari. În pofida tuturor provocărilor, atacurilor din partea concurenților electorali și organelor de stat, candidații partidului „Șansă” au demarat o campanie electorală corectă și în conformitate cu prevederile legale. Acuzațiile aduse partidului din partea unor structuri ale statului niciodată nu au fost confirmate prin probe sau acte juridice definitive. Majoritatea pretinselor încălcări care au fost aduse reprezentanților partidului au fost contestate și nu reprezentau temeuri legale de anulare a înregistrării acestora.

A susținut că, prin Dispoziția abuzivă a Comisei pentru Situații Excepțională nr. 92 din 3 noiembrie 2023, cu încălcarea tuturor procedurilor legale și contrar Constituției, Convenției Europene și legislației electorale, cu depășirea gravă a competenței CSE a anulat înregistrarea tuturor candidaților partidului politic „Șansă” din toate circumscripțiile cu obligarea organelor electorale de a aplică în dreptul fiecărui candidat exclus ștampila „Retras”. Dispoziția abuzivă a CSE, care și-a asumat rol de organ electoral a fost contestată în instanța de contencios administrativ, iar potrivit art. 101 alin. (5) din Codul electoral, executarea hotărârilor organelor electorale adoptate în condițiile art. 102 alin. (5) se suspendă de drept din momentul contestării legalității hotărârilor respective.

Prin demersul din 4 noiembrie 2023 PP „Șansă” a atenționat toate consiliile electorale de circumscripție raionale și municipal despre acest fapt și despre inadmisibilitatea punerii în aplicare a deciziei de retragere a candidaților partidului „Șansă”.

La data de 5 noiembrie 2023 s-au desfășurat alegeri locale generale în fiecare circumscripție electorală de nivelul II și I.

A notat că, în pofida prevederilor legale imperative și contestațiilor depuse, autoritățile electorale au executat deciziile abuzive de eliminare din buletinul de vot al tuturor candidaților din partea PP „Șansă” prin aplicarea ștampilei „Retras”.

La data de 5 noiembrie 2023, după închiderea secțiilor de vot contestatarul a înaintat în adresa CECE Dondușeni nr. 13 o contestație cu privire la infirmarea alegerilor pe circumscripția corespunzătoare. La data de 8 noiembrie 2023 CECE Dondușeni nr. 13 a expediat în adresa contestatarului Hotărârea nr. 17 din 8 noiembrie 2023 prin care contestația depusă de PP „Șansă” a fost declarată inadmisibilă. Reclamantul nu a fost invitat la examinarea acestei proceduri administrative.

La data de 8 noiembrie 2023 hotărârea CECE menționată supra a fost contestată, prin cerere prealabilă la organul electoral ierarhic superior - Comisia Electorală Centrală.

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale din 12 noiembrie 2023 cererile prelabile la acest subiect au fost comasate într-o singură procedură și au fost declarate inadmisibile.

Potrivit actului administrativ contestat, contestația a fost declarată inadmisibilă, iar unicul argument este că PP „Șansă” nu mai este subiect de depunere a contestației în temeiul art. 94 din Codul electoral dat fiind că, în baza Dispoziției CSE nr. 92 din

3 noiembrie 2023, toți candidații PP „Șansă” li s-a anulat înregistrarea, astfel pierzând calitatea de concurent electoral.

A invocat că, organul ierarhic superior - Comisia Electorală Centrală, practic, a repetat argumentele din actele contestate, a interpretat și aplicat eronat și abuziv prevederile legale, în contradicție cu circumstanțele de fapt și de drept.

A considerat acest argument neîntemeiat, ilegal și în contradicție cu circumstanțele de fapt. În primul rând a atenționat că asupra faptului că, în baza Hotărârii CEC nr. 1165 din 9 august 2023 PP „Șansă” a fost inclus în lista partidelor politice care au dreptul să participe la alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023, la poziția 52. Această hotărâre nu este abrogată, iar PP „Șansă” nu este exclus din listă.

Astfel, a constatat că cel puțin luând act de aceste prevederi legale, organele electorale nu aveau niciun drept să considere PP „Șansă” ca subiect care nu are dreptul să depună contestații și să declare contestațiile inadmisibile, deoarece PP „Șansă” este inclus în lista de partide care participă la alegeri în temeiul hotărârii CEC nr. 1165 din 9 august 2023.

Argumentul CEC precum că acest act pentru PP „Șansă” este cu efect consumat și nu se mai aplică pentru reclamant este unul ilegal și total neîntemeiat. Atât timp, cât nu există o hotărâre subsecventă a CEC de modificare a hotărârii nr. 1165 din 9 august 2023 de eliminare a poziției PP „Șansă”, nimeni nu poate constata efectul inaplicabil al acestui act față de reclamant.

În al doilea rând, a atras atenția că Dispoziția CSE nr. 92 din 3 noiembrie 2023 a fost contestată în ordine de contencios administrativ, iar la moment se află în examinare în cadrul Curții de Apel Chișinău.

Astfel, la ziua de astăzi nu există o decizie definitivă și executorie cu privire la excluderea candidaților PP „Șansă” din alegeri. Deci statutul de subiect electoral nu a fost anulat, în consecință PP „Șansă” are toate drepturile de a depune contestații.

Mai mult ca atât, la ultimele ședințe ale CEC, PP „Șansă” a fost subiectul mai multor examinări, cu aplicarea diferitor sancțiuni în calitatea sa de subiect electoral, fapt confirmat prin actele CEC. În hotărârea CEC nr. 1550 din 8 noiembrie 2023, deja după adoptarea Dispoziției CSE, Comisia Electorală Centrală recunoaște explicit că PP „Șansă” mai deține calitatea de concurent electoral.

Argumentul CEC precum că prin dispoziția CSE s-au făcut derogări de la Codul electoral și art. 101 alin. (5) nu mai este aplicabil este unul ilegal și abuziv. Prin dispoziția contestată CSE, nu s-au făcut derogări de la art. 101 din Codul electoral, iar însuși faptul sumării de către CSE a drepturilor unor organe electorale - această comisie s-a substituit acestora, astfel îi sunt direct aplicabile prevederile art. 101 alin. (5) Cod electoral.

Organul electoral era obligat să examineze contestația în fond o dată cu procedura de confirmare/infirmare a alegerilor în circumscripția corespunzătoare, iar refuzul nejustificat impune anularea actului administrativ cu emiterea unei noi soluții de organul ierarhic superior.

A mai susținut că, eliminarea candidaților prin aplicarea ștampilei „Retras” s-a efectuat abuziv până la soluționarea contestațiilor depuse și contrar prevederilor art. 101 alin. (5) din Codul electoral care prevede suspendarea de drept a oricăror hotărâri de acest gen.

Astfel, în ziua alegerilor, zeci de mii de cetățeni și alegători au fost lipsiți de dreptul fundamental de a alege candidatul preferat din partea PP „Șansă”, iar sute de candidați în fiecare circumscripție electorală au fost lipsiți de dreptul de a fi aleși.

După cum s-a menționat supra candidații din partea partidului „Șansă”, reieșind din toate sondajele recente, autorizate de Comisia Electorală Centrală aveau șanse incontestabile de a obține mandate de primar și consilieri. 18. Dat fiind eliminarea abuzivă din buletinul de vot al candidaților PP „Șansă”, constată că rezultatele alegerilor din 5 noiembrie 2023 în circumscripția corespunzătoare sunt grav afectate și influențate. Or, este evident faptul că dacă candidații „Șansă” rămâneau în buletinele de vot atunci rezultatele alegerilor erau să fie total diferite.

În condițiile în care pe data de 5 noiembrie 2023 în circumscripția corespunzătoare au fost eliminați abuziv din buletinul de vot candidații partidului „Șansă”, acest fapt a influențat direct rezultatele alegerilor, fapt ce a generat distribuirea incorectă a mandatelor.

În aceste circumstanțe, consiliul electoral de circumscripție are temeuri de fapt și de drept de a infirma alegerile în circumscripția corespunzătoare, conform competențelor revăzute la art. 174 din Codul electoral.

Organele electorale, la eliminarea unui concurent electoral din buletine sau bazat pe un act administrativ abuziv și ilegal, act care nu are nimic cu procedurile electorale, emis de un organ care nu are astfel de competențe.

A susținut, că prin acest act administrativ contestatarul/reclamantul este prejudecat grav, și se încalcă drepturile fundamentale la alegeri libere, este restrâns dreptul fundamental de a fi ales, este restrâns grav dreptul la libera exprimare, este discriminat în raport cu alți concurenți electorali, nu i se asigură condiții echitabile la o campanie electorală în conformitate cu principiile constituționale și Codul electoral.

A mai inicat că prin aceste acțiuni, CSE și CEC au încălcat flagrant prevederile art. 6, art. 10, art. 11, art. 13, art. 14, art. 15 și art. 3 protocolul I al CEDO, precum și art. 2, art. 6, art. 32, art. 38, art. 41 și 54 din Constituția RM, Legea privind regimul stării de urgență, de asediu și de război. Codul electoral, depășindu-și grav competența.

La data de 24 februarie 2022 Parlamentul a adoptat hotărârea nr. 41 privind declararea stării de urgență. Motivul stării de urgență a fost declarat conflictul militar din țara vecină, pericolul securității regionale. Parlamentul a acordat competențe CSE, reieșind din prevederile Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război. Aceste competențe au fost acordate în vederea soluționării problemelor stringente care reies exclusiv din situația care a generat instituirea stării de urgență. Starea de urgență a fost prelungită de multe ori. Prin hotărârea nr. 274 din 21 septembrie 2023 Parlamentul, la solicitarea CSE și Guvernului iarăși a fost prelungită starea de urgență încă pentru 60 de zile. Potrivit notei informative și declarațiilor Prim-ministrului în plenul Parlamentului necesitatea prelungirii stării de urgență a fost dictată de ostilitățile militare din Ucraina, suprapunerea cu criza energetică, potențiala criză a refugiaților, fapte ce pot afecta securitatea națională. De asemenea s-a menționat că anterior atât Guvernul cât și CSE nu și-a depășit mandatul și nu a impus alte restricții ale drepturilor fundamentale, precum dreptul la întruniri etc. Nici în raportul CSE, nici în declarațiile Prim-ministrului din plen nu au fost oferite date și informații prin care s-ar constata anumite amenințări la securitatea națională generate de alegeri.

A remarcat că potrivit competențelor CSE, atribuite prin art. 2 al hotărârii Parlamentului nr. 41/2022, Comisia nu a fost abilitată cu careva competențe în materie electorală sau gestionare a proceselor electorale. Mai mult ca atât, conform hotărârii nr. 274/2023 de prelungire a stării de urgență, Parlamentul expres a indicat la art. 6 că prezenta stare de urgență nu afectează organizarea și desfășurarea

alegerilor pe teritoriul RM. Acest fapt înseamnă că unicele organe competente rămân a fi doar Comisia Electorală Centrală și organele electorale inferioare, care sunt perfect funcționale să administreze procesul. În aceste circumstanțe constată faptul că Comisia pentru Situații Excepționale și-a depășit grav competențele delegate de Parlament implicându-se ilegal în procesul electoral din Republica Moldova și substituind organele electorale.

A menționat că nici Legea nr. 212/2004, dar nici hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 nu a acordat dreptul CSE de legiferare, de substituire a Parlamentului, de substituire a regulatorului principal în domeniul alegerilor - Comisia Electorală Centrală, autorități funcționale în totalitate.

După cum reiese din textul dispoziției, aceasta a fost adoptată în baza scrisorii nr. E/1 1772 din 03.11.2023 a Serviciului de Informații și Securitate (SIS). De asemenea, din textul dispoziției reiese că, chipurile, au fost identificate acțiuni ale „unor concurenți electorali, care atentează grav și într-o manieră ireversibilă asupra desfășurării neviciate a exercițiului electoral, prin alterarea masivă, la nivel național, a voinței libere a cetățenilor și utilizarea, în acest scop, a unor metode interzise de lege care nu corespund conceptului de desfășurare corectă a campaniei electorale”.

Comisia continuă, invocând următoarele. „Serviciul de Informații și Securitate a identificat activități de influențare a proceselor electorale pe tot teritoriul țării în scopul promovării intereselor statului străin- Federația Rusă-prin intermediul unui grup criminal organizat condus de cetățeanul Ilan Șor”.

Comisia mai invocă că „...Serviciul de Informații și Securitate de comun cu Inspectoratul General de Poliție, Centrul Național Anticorupție și Procuratura Anticorupție a depistat și a documentat oferirea către Partidul Politic „Șansă”, care participă la alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023 și este controlat de Ilan Șor, a fondurilor financiare în proporții deosebit de mari, de proveniență externă și utilizarea acestora de către concurentul electoral contrar procedurilor stabilite de legislație, prin subminarea proceselor democratice, implicit cele electorale (fonduri care au fost utilizate de către concurentul electoral pentru finanțarea ilegală a campaniei electorale pe coordonatele de corupere politică a candidaților, coruperea alegătorilor și manipularea opiniei publice).

A notat că, Partidul Politic „Șansă” categoric respinge insinuările Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și cele ale Serviciului de Informații și Securitate, ca fiind absolut false, deoarece ele se bazează pe niște informații care nu corespund atât circumstanțelor factice ale cazului, cât și prevederilor legii.

Partidul Politic „Șansă” a considerat că atât Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, cât și Serviciul de Informații și Securitate au dat dovada transformării lor în agenți electorali ai partidului de guvernământ, având un singur scop - ajutarea acestuia să scape, prin înlăturarea din cursa electorală, de un concurent electoral, care se află în ascensiune, fiind susținut masiv de poporul Republicii Moldova.

Partidul Politic „Șansă” a menționat că anume Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și Serviciul de Informații și Securitate au viciat iremediabil procesele democratice din Republica Moldova, transformând alegerile din 5 noiembrie 2023 într-o farsă, care grav afectează negativ exprimare liberă a voinței poporului.

Este evident că prin interzicerea unui cerc larg de persoane de a candida în cadrul alegerilor se încalcă nu doar dreptul de a fi ales dar și dreptul de asociere, or

cel care nu poate candida nu poate nici să se asocieze cu un partid pe lista căruia să candideze. Astfel constată depășirea cadrului constituțional prevăzut la art. 41 din Constituție, dar și la art. 11 din CEDO.

A declarat că, Partidul Politic „Șansă” este o organizație care practică activitatea politică, fiind susținută de zeci de mii de cetățeni ai Republicii Moldova. Scopul oricărei activități politice este accesarea la putere pe cale constituțională pentru realizarea sarcinilor programatice. Atingerea acestui obiectiv este posibil doar pe calea participării în campanii electorale: prezidențiale, parlamentare, locale. Participarea în activitatea politică fără a avea posibilitatea participării la alegerile tuturor nivelelor, ar însemna profanarea dreptului la libera asociere și ar transforma activitatea politică într-un exercițiu lipsit de orice sens.

Corespunzător, statul este obligat să asigure tuturor actorilor politici posibilități egale pentru desfășurarea activității politice, inclusiv prin participarea la alegeri.

În prezentul caz, Republica Moldova, limitând ilegal și arbitrar participarea Partidului Politic „Șansă” și candidaților acestui partid la alegerile locale din 5 noiembrie 2023, nu și-a îndeplinit obligațiunile ce reies din prevederile art. 11 din Convenție, prin ce vădit a încălcat dreptul Partidului Politic „Șansă” și a candidaților acestuia la libera asociere.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a confirmat în repetate rânduri în jurisprudența sa că partidele politice sunt o formă de asociere necesară pentru buna funcționare a democrației și că, având în vedere importanța democrației în sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului, o asociație, inclusiv un partid politic, nu este exclus din domeniul de aplicare a protecției oferite de Convenție doar pentru că activitățile sale sunt văzute de autoritățile naționale ca subminând structurile constituționale ale statului și cerând restricții. Evident, situația generală din țară este un factor important într-o astfel de evaluare. În același timp, este necesar să se țină seama de standardele de dezvoltare a practicii democratice europene, așa cum s-a menționat deja în paragrafele precedente. Chiar și în cazul stării de urgență, trebuie respectate obligațiile internaționale ale statului și trebuie luate orice măsuri cu caracter excepțional care au un efect temporar clar definit în conformitate cu articolul 15 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Restricțiile asupra exercițiului unor drepturi sunt prevăzute expres în Legea Supremă și nu pot fi extinse. Orice restricție, înainte de a fi instituită, trebuie raportată la prevederile art. 54 din Constituție, care prevede că restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății. (HCC nr. 20/2001).

Este neîndoielnic faptul că drepturile și libertățile trebuie exercitate în cadrul unor coordonate juridice, la care se adaugă cele morale, politice, profesionale, filozofice etc. În plus, însuși conceptul de libertate ține de respectarea drepturilor și libertăților individuale, inclusiv a celor care se exercită în grup, și ale altor persoane. Posibilitatea juridică a stabilirii unor limitări răspunde nevoii de a asigura securitatea juridică a drepturilor și libertăților celorlalți, în perspectiva realizării intereselor lor individuale, naționale, de grup, a binelui public.

Declarația Universală a Drepturilor Omului, în art. 29 alin. (2), se referă la posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi: în exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare persoană este supusă: numai îngrădirilor stabilite de lege în scopul exclusiv al asigurării recunoașterii și respectului drepturilor și libertăților celorlalți și în vederea satisfacerii cerințelor juste ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale, într-o societate democratică.

În speța supusă judecării, autoritatea pârâtă a sfidat principiile constituționale cu privire la proporționalitatea restrângerii unui drept fundamental și neafectarea substanței dreptului.

Prin raportare a acestor cerințe la cauza dedusă judecării, nu încapе îndoială că prin sancțiunea dispusă de către pârât, Hotărârea CEC contestată reprezintă o ingerință disproporționată în substanța dreptului de a fi ales, drept garantat de legea fundamentală și de Convenția Europeană.

Reclamantul a relatat că situația permisă de sancționare a Partidului Politic „Șansă” și eliminare a candidaților din alegeri nu are suport factual, reprezentând o distorsionare deliberată a realității, orientate spre hărțuirea unui concurent electoral. 44. Prin urmare, măsurile instituite de CSE nu urmăresc realizarea scopului creării acestuia și nu sunt rezonabile. Motiv pentru care, constată că dispoziția CSE dar și indicațiile ulterioare ale CEC nu puteau fi executate.

Potrivit unor concluzii preliminare ale misiunii internaționale de observare a alegerilor sub egida OSCE/ODIHR, de comun cu Parlamentul European și Congresul Autorităților Locale și Regionale ale Consiliului Europei, s-a indicat că anularea înregistrării tuturor candidaților electorali din partea partidului „Șansă” în ajunul alegerilor printr-o dispoziție executivă a Comisiei pentru Situații Excepționale nu a oferit un remediu legal eficient, a limitat alegerea pentru electorat și a rezultat în alegeri cu un singur concurent electoral în unele localități mai mici. La data de 4 octombrie, Parlamentul a adoptat modificările legale pentru a împiedica participarea la alegeri a anumitor persoane asociate cu un partid declarat neconstituțional pe termen de trei ani. Eficacitatea acestei măsuri este incertă fără evaluări individualizate și limitări graduale a interdicției de a participa la alegeri, îndeosebi în cazul persoanelor care sunt bănuite de anumite infracțiuni electorale, dar nu sunt nici urmărite penal, nici condamnate.

Efectul stării de urgență asupra procesului electoral și mandatul larg al Comisiei pentru Situații Excepționale sunt îngrijorătoare. Hotărârea Parlamentului cu privire la starea de urgență acordă Comisiei autoritatea să restricționeze adunările, să reglementeze utilizarea telecomunicațiilor și să combată dezinformarea, știri false și discursuri instigătoare la ură. Dispozițiile Comisiei nu fac obiectul controlului de constituționalitate, ci doar a controlului normativ ca parte a procedurii de contencios administrativ.

Conform dreptului internațional al drepturilor omului, dezinformarea sau informarea falsă nu constituie motive legitime pentru restricționarea libertății de exprimare atâta timp cât aceste acțiuni nu promovează ura, ce constituie instigare la ostilitate, violență și discriminare. Mai mult, restricțiile trebuie să fie potrivite și proporționale pentru a atinge scopul legitim prin utilizarea măsurilor restrictive minimale.

Urmare celor expuse supra, în acest caz de grave încălcări ale legislației și principiilor internaționale, consideră că urmează a fi aplicate direct prevederile tratatelor internaționale și Legea Supremă a Republicii Moldova cu privire la garantarea dreptului la alegeri libere și dreptul de a fi ales.

Astfel autoritatea reclamantă a concluzionat că autoritatea pârâtă a adoptat un act administrativ contrar legii; forma și conținutul actului administrativ contravine prevederilor imperative ale legii; la examinarea procedurii administrative contestatarul nu a fost invitat și audiat fiind încălcate drepturile procedurale, de a se apăra și a prezenta probe; reclamantul a fost tratat de către autoritatea pârâtă cu dispreț, ură și prejudecată din motive politice, fapt ce violează principiul bunei

credințe și imparțialității; prin declararea contestației inadmisibile, autoritatea pârâtă, contrar prevederilor legale și circumstanțelor de fapt, a limitat dreptul reclamantului la un proces echitabil, acces la justiție, la un recurs efectiv și la dreptul de a cere restabilirea dreptului vătămat.

În condițiile în care nu toți concurenții electorali au avut posibilitate de a participa la alegeri, iar alegătorii nu au putut exprima liber votul, consideră că rezultatele alegerilor au fost influențate grav cu distribuirea incorectă a mandatelor. Aceste circumstanțe sunt suficiente pentru a infirma alegerile locale în circumscripția corespunzătoare.

Prin încheierea instanței de contencios administrative din 14 noiembrie 2023 a fost atras în calitate de terț – Comisa Electorală Centrală în cadrul examinării prezentei cauzei. (f.d.138-139)

Prin hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul central din 15 noiembrie 2023 s-a admis parțial acțiunea înaintată de Partidul Politic „Șansă” către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Dondușeni nr. 13 privind anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ privind infirmarea rezultatelor alegerilor generale locale cu solicitarea Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor ar. 176 Cod Electoral.

S-a anulat hotărârea nr. 17 din 8 noiembrie 2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Dondușeni nr. 13.

S-a respins acțiunea în partea solicitării obligării Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Dondușeni nr. 13 să infirme rezultatele alegerilor generale locale în circumscripția electorală raională Dondușeni nr. 13 și să solicite Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul Electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală.

La 16 noiembrie 2023, ora 15:15, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Dondușeni nr. 13 prin intermediul poștei electronice a instanței de fond a expediat apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriei Edineț, sediul central din 15 noiembrie 2023, solicitând casarea hotărârii, rejudecarea cauzei prin declararea contestației înaintate de PP „Șansă” ca fiind inadmisibilă.

La 18 noiembrie 2023, ora 09:08, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Dondușeni nr. 13 a expediat prin intermediul poștei electronice în adresa Curții de Apel Bălți apelul motivat împotriva hotărârii Judecătoriei Edineț, sediul central din 15 noiembrie 2023.

Prin decizia din 18 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți s-a casat integral hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul central din 15 noiembrie 2023, adoptată în cauza civilă la contestația în contencios administrativ formulată de Partidul Politic „Șansă” împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Dondușeni nr.13, terț Comisia Electorală Centrală privind anularea hotărârii nr. 17 din 8 noiembrie 2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Dondușeni nr. 13, obligarea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Dondușeni nr. 13 să infirme rezultatele alegerilor generale locale în circumscripția electorală raională Dondușeni nr. 13 și să solicite Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul Electoral, și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală, cu emiterea unei noi decizii, potrivit căreia contestația formulată de Partidul Politic „Șansă” s-a declarat inadmisibilă.

Pentru a decide inadmisibilitatea acțiunii instanța de apel a reținut că, prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale a RM nr.1108 din 4 iulie 2023 s-a stabilit data de 5 noiembrie 2023 pentru desfășurarea alegerilor locale generale.

A menționat că, prin hotărârea CEC nr. 1165 din 09.08.2023 s-a aprobat lista partidelor politice, înregistrate la ASP, care au dreptul să participe la alegerile locale din 05.11.2023. Partidul Politic „Șansă” a fost înregistrat sub nr.52.

În conformitate cu art.207 alin.(1) din capitolul II Cod administrativ, instanța verifică din oficiu, dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Conform art.207 alin.2-4 Cod administrativ, acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când: a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept; b) există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept sau că între părți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; c) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept; d) acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.209; e) reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art.17; f) nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art.208; g) acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens; h) cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor prevăzute la art.211 alin.(1) și (2) și art.212 alin.(1) și reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată. Declararea acțiunii ca inadmisibilă în baza temeiurilor specificate la alin.(2) lit. a) - e) exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași reclamant cu aceeași acțiune. Declararea acțiunii ca inadmisibilă în baza temeiurilor specificate la alin.(2) lit. f) – h) nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași reclamant cu aceeași acțiune.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească, în condițiile Codului administrativ, exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase.

Instanța de apel a reținut că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate a acțiunii și în același timp oferă un drept exclusiv al judecătorului de a filtra acțiunile în contencios administrativ, inclusiv sub aspectul verificării obiectului și subiecților acțiunii în contencios administrativ.

Instanța de apel a menționat că reglementări similare cu privire la admisibilitate, la caz a contestațiilor, sunt stipulate la art.93 Cod electoral, ce stabilesc că organele electorale verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărâre a organului electoral.

Contestația se declară inadmisibilă, în special, când: a) a fost depusă de un alt subiect decât cel stabilit la art.94 alin.(1) și (2) sau de o persoană fără împuterniciri în acest sens; b) nu a fost respectată procedura de examinare a cererii prealabile; c) a fost depusă după expirarea termenului prevăzut de prezentul cod; d) nu corespunde cerințelor de formă și conținut, iar contestatarul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de organul electoral; e) contestatarul nu poate revendica încălcarea drepturilor sale electorale, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art.91 alin.(1) lit. d) și alin.(6); f) există o hotărâre cu privire la un litigiu electoral între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept; g) a fost depusă

concomitent la un alt organ electoral, o altă autoritate competentă sau în instanța de judecată, în condițiile art.99.

La rândul său, art. 94 alin.1-3 Cod electoral prevede că, (1) în calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral sau participantul la referendum care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art.27 lit. g). (2) Funcționarii electorali, observatorii, precum și asociațiile obștești care au solicitat acreditarea observatorilor pot depune contestații împotriva organului electoral care le-a aplicat sancțiunile prevăzute de art.102 alin.(6) și alin.(8). În aceste cazuri, legalitatea hotărârii se contestă la organul electoral ierarhic superior. (3) Contestatarii depun cererea și/sau participă la procedura de examinare a contestațiilor personal sau prin intermediul reprezentanților împuterniciți în condițiile Codului administrativ sau, după caz, ale Codului de procedură civilă. În cadrul organelor electorale, depunerea cererii și/sau participarea la procedura de examinare a contestațiilor se stabilește în baza hotărârilor aprobate de Comisia Electorală Centrală.

Prin Dispoziția nr. 92 din 03 noiembrie 2023 a CSE a R. Moldova, s-a anulat înregistrarea concurenților electorali desemnați de către PP „Șansă” în cadrul alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023. Iar, prin hotărârea CEC nr. 1543 din 03 noiembrie 2023 „Cu privire la dispoziția nr. 92 din 3 noiembrie 2023 a CSE a Republicii Moldova”, s-a dispus că: Consiliile electorale de Circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare vor revoca hotărârile ce vizează confirmarea reprezentanților în cadrul acestora și a persoanelor de încredere ale concurenților electorali din partea PP „Șansă”. Birourile electorale ale secțiilor de votare sau, după caz, consiliile electorale care îndeplinesc atribuțiile biroului electoral al secției de votare vor aplica ștampila cu mențiunea „RETRAS” în toate buletinele de vot, în dreptul tuturor concurenților electorali din partea PP „Șansă” .

Astfel, instanța de apel făcând referire la prevederile art. 207 din Cod administrativ, art. 93 alin. (2) lit. a), art. 94 alin.(1) și (2), 27 lit. g) din Codul electoral, a constatat că în urma anulării înregistrării tuturor candidaților PP „Șansă” la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, ultimul nu mai deține statut de concurent electoral și nici nu poate să-l obțină în cadrul scrutinului în cauză, din motiv că termenul legal stabilit pentru înregistrarea candidaților a expirat, respectiv partidul politic vizat nu mai poate participa la alegerile locale generale din 2023. Iar, odată cu pierderea calității de concurent electoral, subiectul în cauză nu poate pretinde încălcarea drepturilor electorale vătămăte, inclusiv revindecarea acestora în cadrul procedurii administrative electorale, ceea ce denotă caracterul inadmisibil al revindecărilor din acțiune.

La 19 noiembrie 2023, ora 14.21, Partidul Politic „Șansă” a depus cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 18 noiembrie 2023, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii de admitere a acțiunii depusă de reclamant.

În motivarea recursului a redat temeiurile de fapt și de drept din acțiune și din cererea de apel. Suplimentar, a menționat că prin declararea acțiunii ca inadmisibilă, instanța și autoritatea pârâtă au limitat dreptul Partidului Politic „Șansă” la un proces echitabil, acces la justiție, la un recurs efectiv și la dreptul de a cere restabilirea dreptului vătămăte. Recursul a fost întemeiat în baza prevederilor art. 245¹ alin. (1), lit. b), d) din Codul administrativ.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

În virtutea alineatului 8 al aceluiași articol, înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin.(1).

Decizia Curții de Apel Bălți a fost pronunțată public la 18 noiembrie 2023, și conform extrasului din poșta electronică, decizia a fost notificată recurentului la 18 noiembrie 2023, ora 15:29, (f.d. 212).

Astfel, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Partidul Politic „Șansă”, în raport cu actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1), (3) din Codul administrativ, recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

În sensul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. a1) că, recursul se declară inadmisibil în special când recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.245¹.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței

de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recurs de către Partidul Politic „Șansă”, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Bălți și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Partidul Politic „Șansă”, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate de către Curtea de Apel Bălți, fiind apreciate în mod corespunzător.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Bălți și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretinsei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Bălți, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Partidul Politic „Șansă”.

Conform art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral și în conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Partidul Politic „Șansă” se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Mariana Pitic

Diana Stănilă